

Goede Gesprekken

tegen de achtergrond van het ravijnjaar

Marleen Kraaij – Dirkzwager, 9 dec 2024

Ravijnjaar 2026

Marleen Kraaij – Dirkzwager | 12 september 2024 | Leestijd: 3 minuten

‘Dit raakt het hart en de eed van zorgverleners’

Ik hoor te vaak naar mijn smaak: “Niemand overziet de geldstromen in de zorg.” Als dat al zo is, dan is dat onwenselijk en verdient het onze gezamenlijke aandacht om dat overzicht terug te brengen. De financiële gezondheid van gemeenten, zorg- en welzijnsinstellingen is een basisvoorwaarde voor de toegang tot zorg.

Zuid Soedan

Darfur (Soedan)

In 20 minuten:

- Volksgezondheid in Nederland
- Geldstromen die mogelijk relevant zijn
- RVS rapporten als dialoogmateriaal?
- Goede gesprekken: waar kun je beginnen?

Mijn uitgangspunt:

Transitie is mensenwerk u, jij & ik

↳ Transitie is mensenwerk

Verlangen om te veranderen **voelbaarder:**

- Demografische veranderingen
- Menskrachttekorten in vitale sectoren
- Meer mensen voelen ruimte om mee te praten
- Roep om het benutten van collectieve wijsheid in zorg & samenleving

↳ Transitie is mensenwerk

2 voortstuwende *bewegingen*:

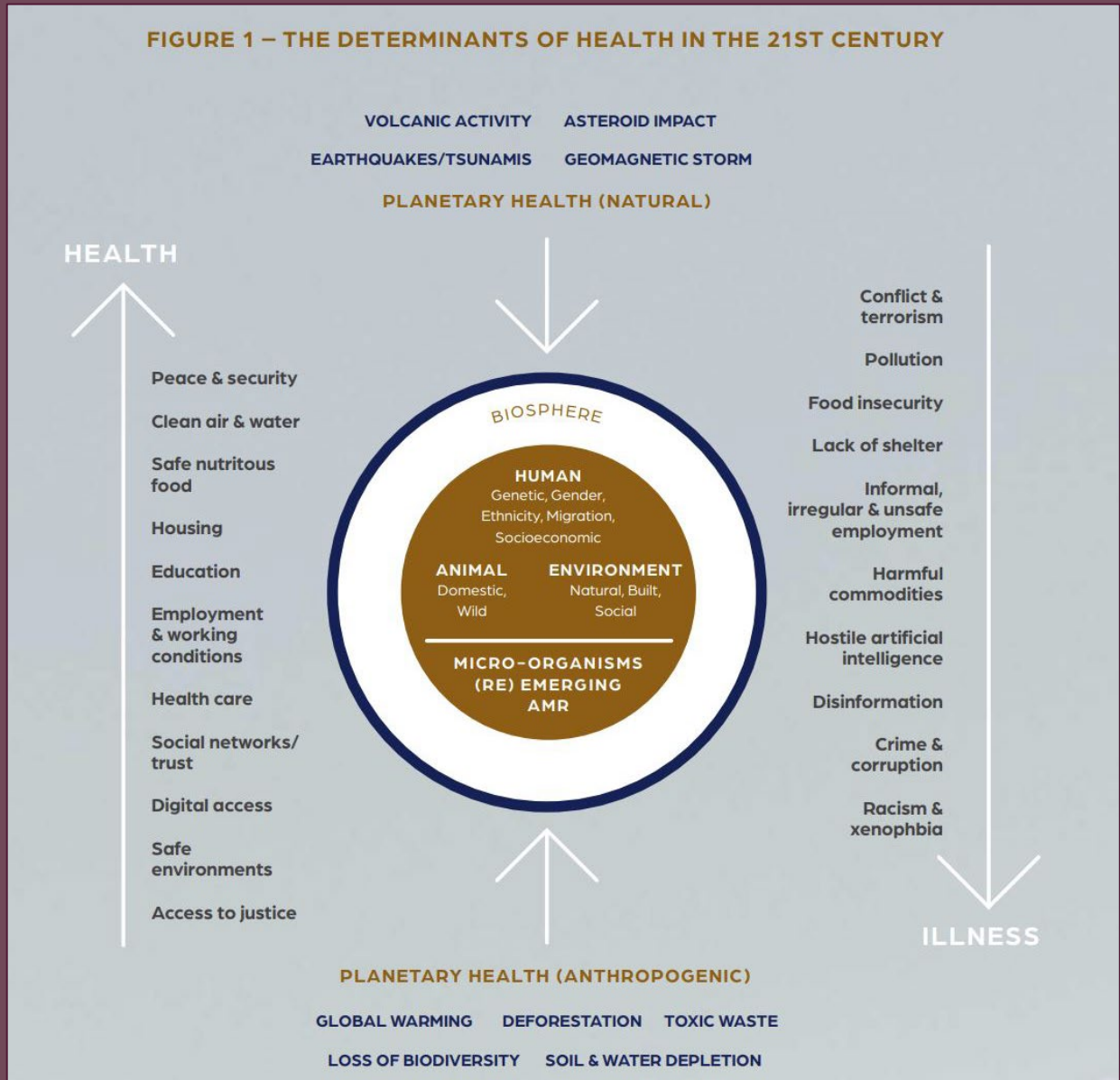
- van ziekte naar gezondheid
van nazorg naar voorzorg
van genezing (curatie) naar preventie
- van individu naar collectief

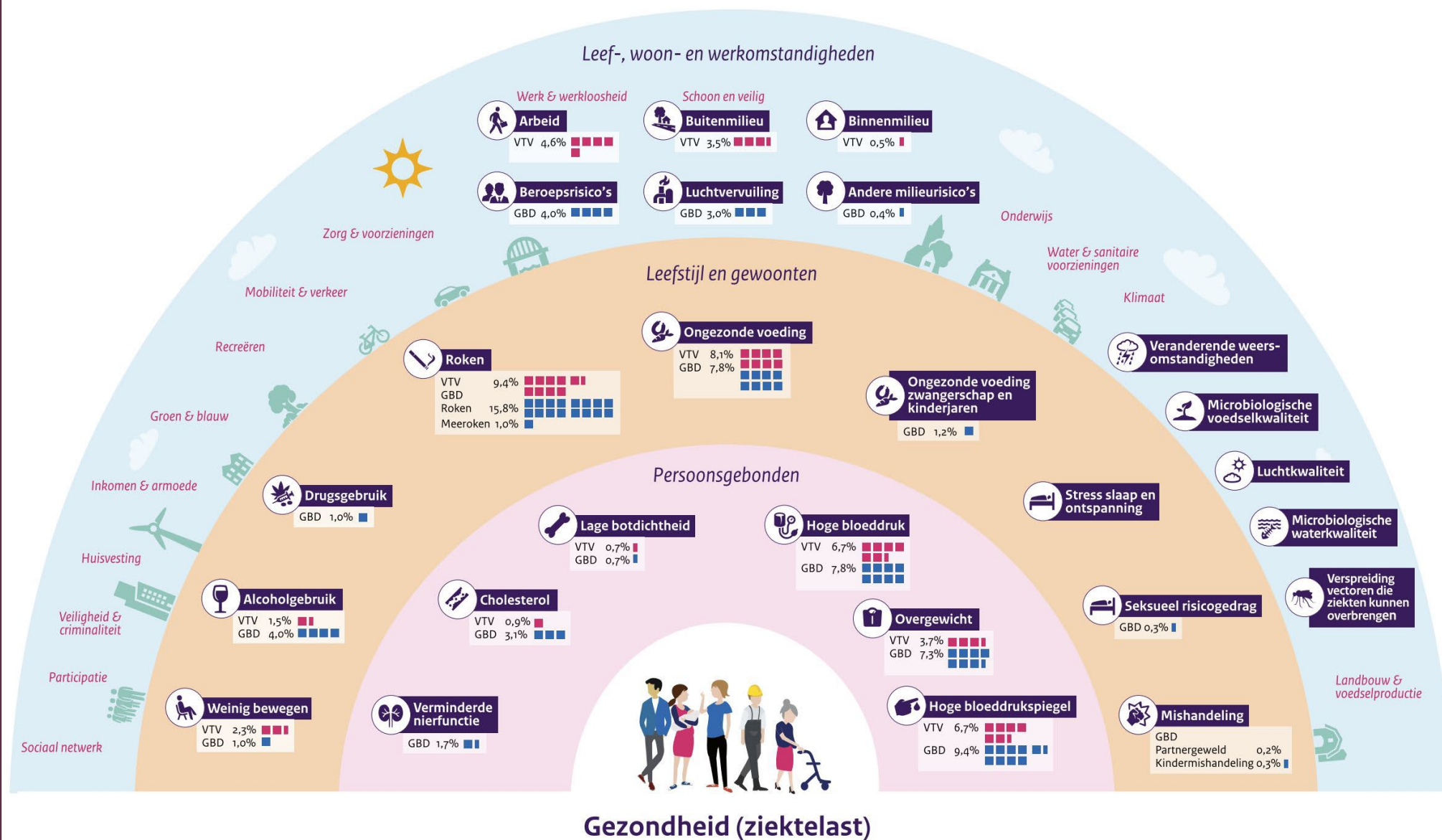

FIGURE 1 – THE DETERMINANTS OF HEALTH IN THE 21ST CENTURY

↳ Van data naar dialoog naar (anders) doen.....

Ga direct naar

- [Hoofdrapport](#)
- [Trendscenario](#)
- [Themaverkenning Gezonde generaties 2050](#)
- [Themaverkenning Leefomgeving en klimaat](#)
- [Themaverkenning Zorg en sociaal domein](#)
- [Methoden](#)

VTV-2024 | Kiezen voor een gezonde toekomst

..... gaat via u
als professional, als mantelzorger, als inwoner, als patiënt, als mens

In de VTV-2024 leest u dat het goed gaat met de gezondheid van de Nederlanders, en dat onze zorg op orde is. Maar ook dat het niet vanzelfsprekend is dat dit goed blijft gaan, als we vooruitkijken richting 2050.

De VTV-2024 bestaat uit een reeks PDF-rapporten en een interactief online gedeelte. U kunt alle verschillende producten via deze website bekijken of downloaden.

Heeft u vragen of feedback, dan horen wij dat graag. U kunt contact met ons opnemen via vtv@rivm.nl

Hoofdrapport

Ga naar het hoofdrapport van de VTV-2024

Trendscenario

Bekijk het Trendscenario met interactieve beeldverhalen

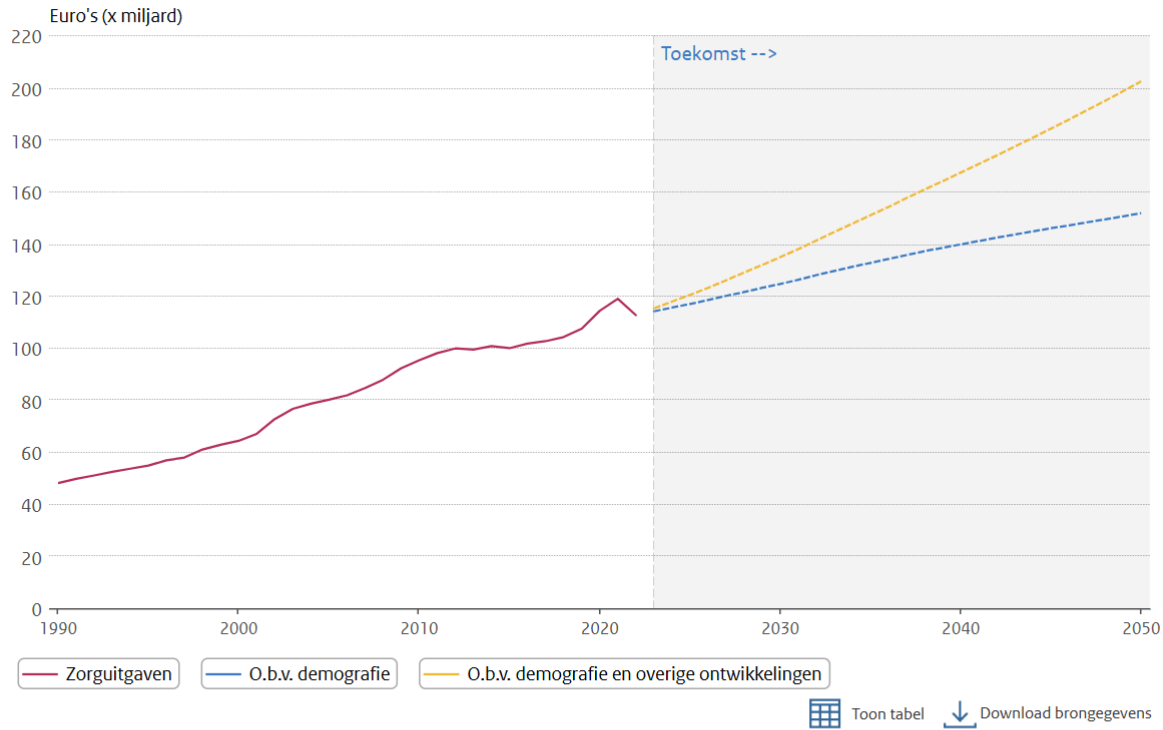

“De blik op het verleden leert ons dat de sociaaleconomische gezondheidsverschillen het **sterkst verminderden** bij een aanpak die de **hele samenleving betroof**, en niet een aanpak gericht op het individu. En dat **niet zozeer gezondheid**, maar de **algehele sociale bescherming** voorop stond.”

<https://adviezen.raadrvs.nl/gezondheidsverschillen-voorbij/>

Bijna een verdubbeling van zorguitgaven tussen 2022 en 2050

Bron: Kosten van Ziekten-studie

De zorguitgaven stijgen van 113 miljard in 2022 tot 202 miljard in 2050. Van deze toename is 44% toe te schrijven aan demografische veranderingen, waaronder bevolkingstoename en vergrijzing. De overige 56% is toe te schrijven aan andere ontwikkelingen, zoals medische technologie en veranderingen in de zorgvraag. De hogere zorguitgaven in 2020 en 2021 zijn het gevolg van de coronapandemie.

[Zorggebruik en zorguitgaven | Trendscenario VTV-2024 | Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024](#)

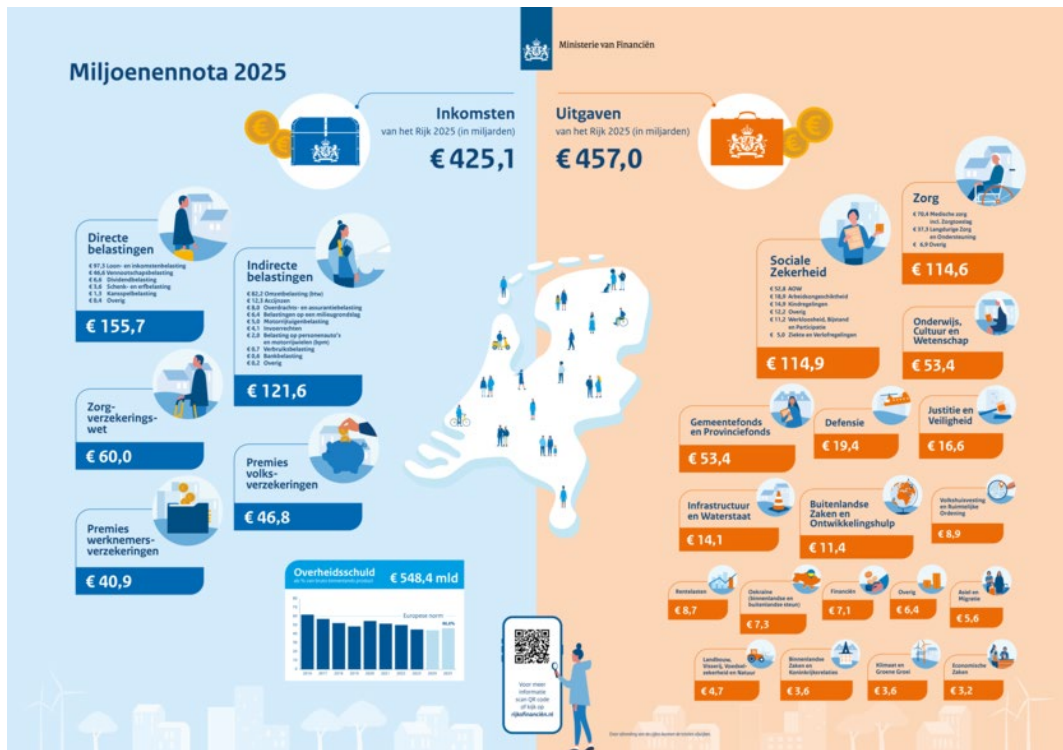
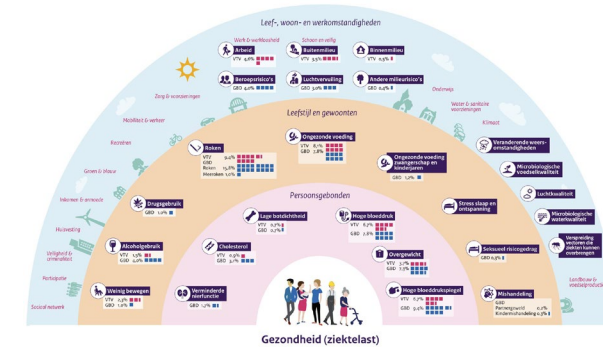
[Kiezen voor houdbare zorg.](#)

[Mensen, middelen en maatschappelijk draagvlak | Rapport | WRR](#)

2021; incl. infographic, animaties & podcast

Geld stuurt de dialoog

"t was even zoeken dat geldt wellicht voor meer mensen....."

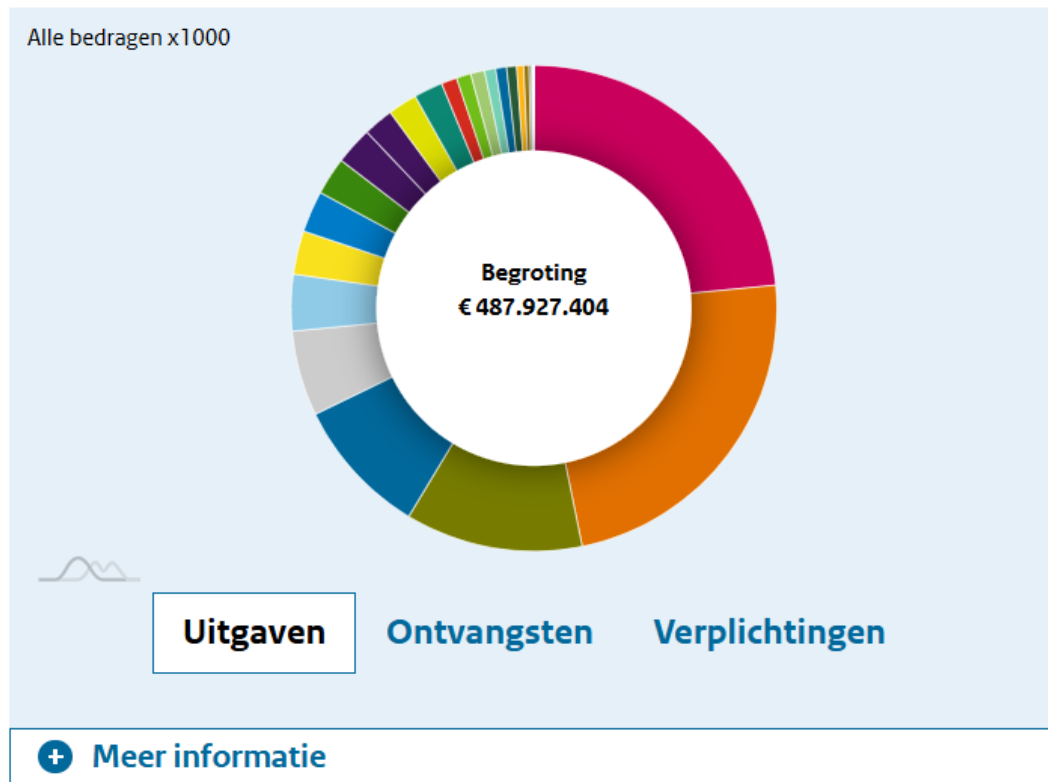
	Rijk	Provincies	Gemeenten	Waterschappen	Totaal decentrale overheden
Omvang (mld)	433,6	8,8	77,6	3,9	90,3
Omvang t.o.v. Rijk	100 %	2,0 %	17,9 %	0,9 %	20,9 %

Met dank aan collega van ROB o.b.v. data uit statline CBS, gemeentefondsbegroting & overzicht specifieke uitkeringen

PM. Inzicht in 'ongeveer verhoudingen'. Verschillende bronnen, net iets andere getallen.

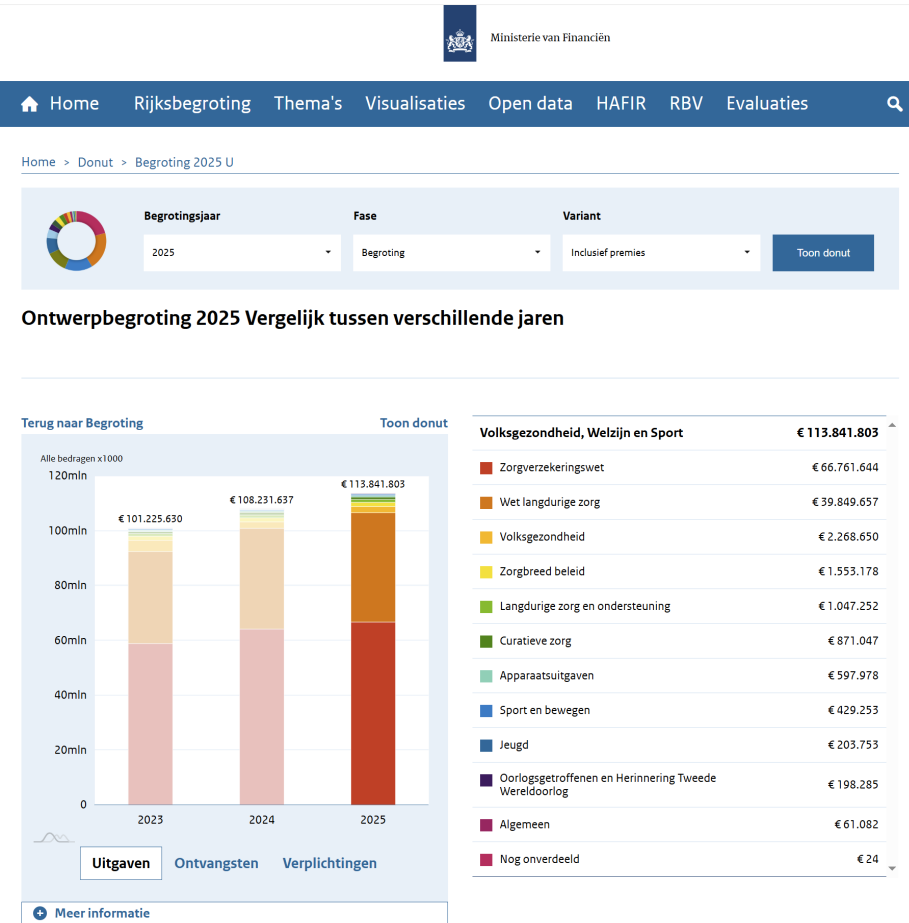
https://www.rijksoverheid.nl/binaries/medium/content/gallery/rijksoverheid/content-afbeeldingen/onderwerpen/prinsjesdag/2024/uitgelicht/miljoenennota_poster.png

↳ Dialoog binnen de rijksbrede begroting?

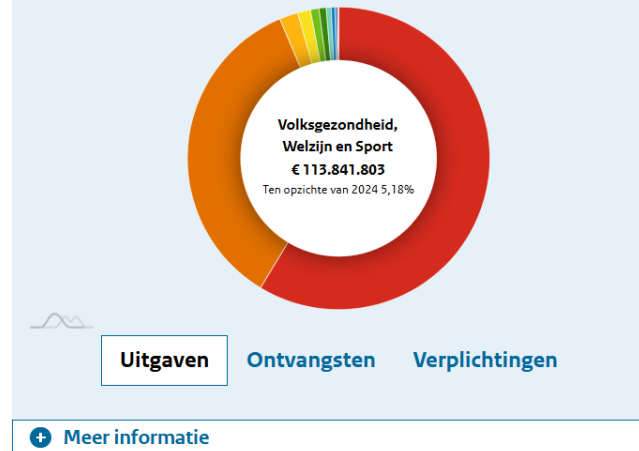
Begroting	€ 487.927.404
■ Sociale Zaken en Werkgelegenheid	€ 114.595.799
■ Volksgezondheid, Welzijn en Sport	€ 113.841.803
■ Onderwijs, Cultuur en Wetenschap	€ 57.596.669
■ Gemeentefonds	€ 44.896.000
■ Nationale Schuld (Transactiebasis)	€ 27.683.377
■ Justitie en Veiligheid	€ 18.325.442
■ Infrastructuur en Waterstaat	€ 14.110.978
■ Financiën	€ 13.456.062

↳ Dialoog binnen de begroting VWS?

Terug naar Begroting

Alle bedragen x1000

Volksgezondheid, Welzijn en Sport		€ 113.841.803
Zorgverzekeringswet	€ 66.761.644	
Wet langdurige zorg	€ 39.849.657	
Volksgezondheid	€ 2.268.650	
Zorgbreed beleid	€ 1.553.178	
Langdurige zorg en ondersteuning	€ 1.047.252	
Curatieve zorg	€ 871.047	
Apparaatsuitgaven	€ 597.978	
Sport en bewegen	€ 429.253	
Jeugd	€ 203.753	

Begrotingsvisualisaties | Ministerie van Financiën - Rijksoverheid

 Dialogoog 'binnen' of 'tussen' de (stelsel)wetten?

↳ In gesprek: met wie/ waarover?

Inwoners, cliënten, patiënten

- andere verwachtingen?
- andere vragen?

Professionals, waaronder zorgverleners

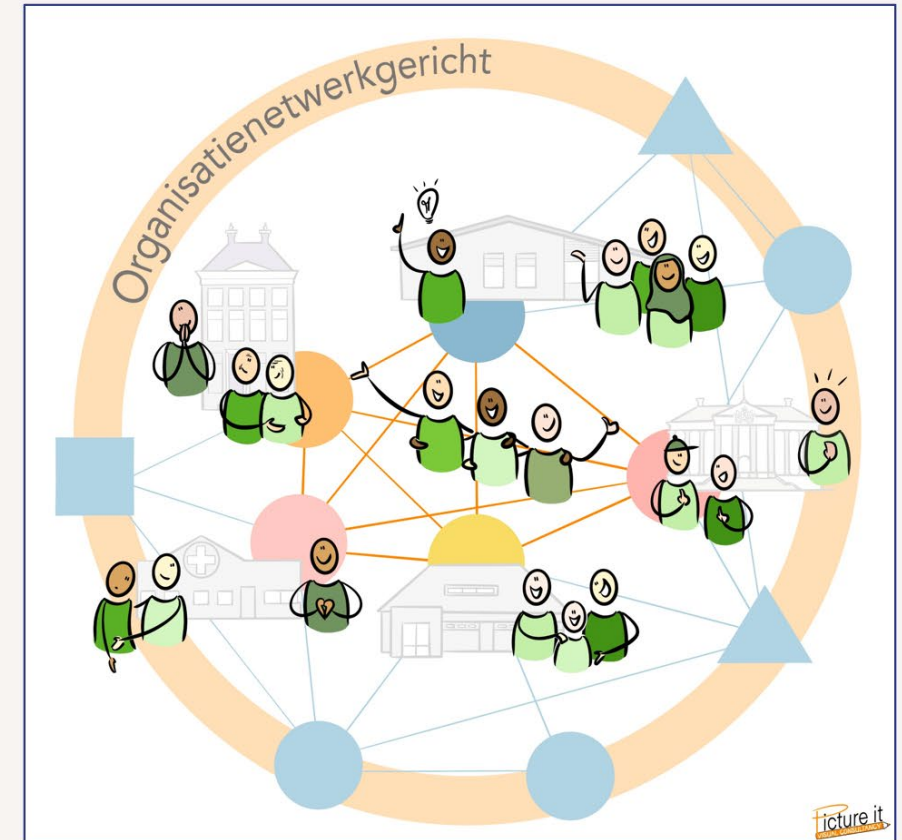
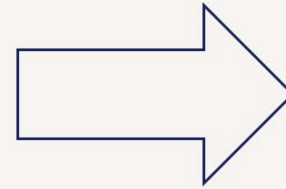
- anders zorg bieden?
- andere zorg bieden?

Bestuurders

- anders leiden?
- anders (be)sturen?

In de **context** van (ervaren) schaarste.....

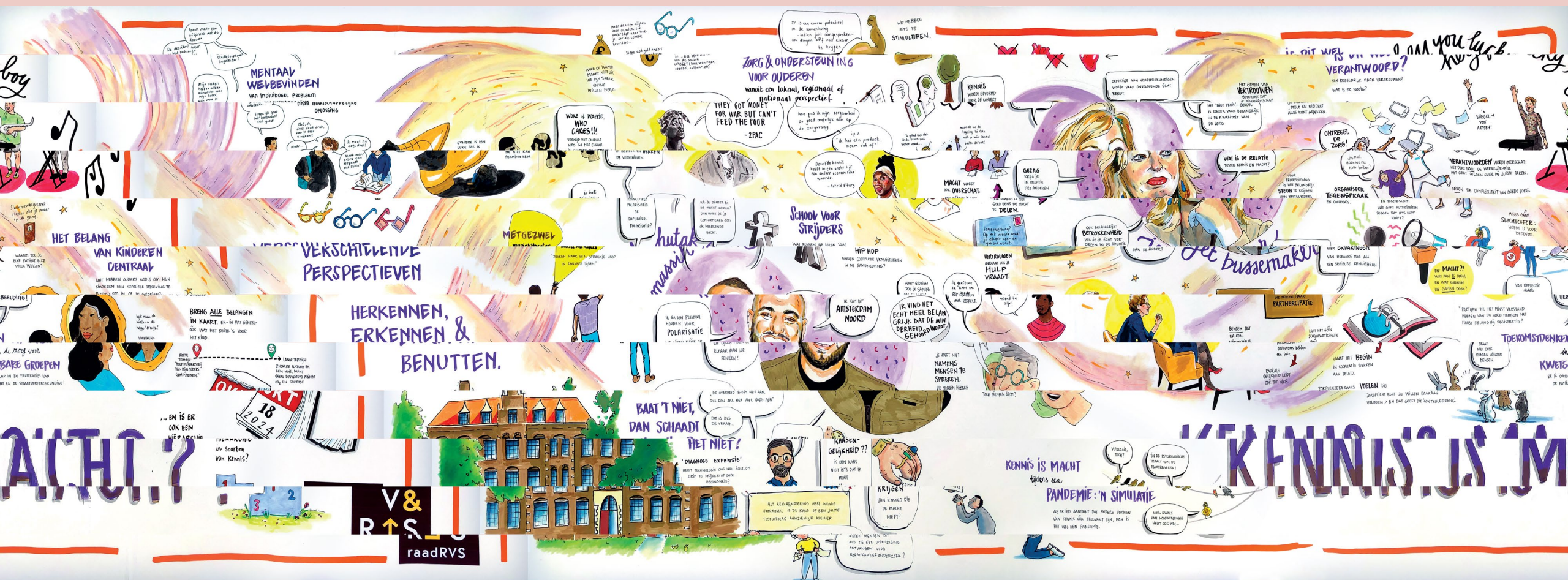

1) Welke taken moeten (tegelijk en/ of na elkaar) worden uitgevoerd?

2) Wie voert de taak uit?

3) Hoe wordt de noodzakelijke motivatie verzekerd?

4) Waar komt de informatie vandaan voor het verzekeren van de **coördinatie** die nodig is voor gezamenlijk succes?

Terugblik jaarconferentie: Kennis en macht in balans? De toekomst van de zorg begint met dialoog | Nieuwsbericht | Raad voor Volksgezondheid en Samenleving

De Raad voor Volksgezondheid
& Samenleving inspireert en
adviseert over hoe we morgen
kunnen leven & zorgen

↳ Ontmoet de Raad

Jet Bussemaker
Voorzitter

Joris van Eijck
Raadslid

Erik Dannenberg
Raadslid

Pieter Hilhorst
Raadslid

Ageeth Ouwehand
Raadslid

Martijn van der Steen
Raadslid

Marleen Kraaij-
Dirkzwager
Raadslid

Hafez Ismaili
Raadslid

Godfried Bogaerts
Raadslid

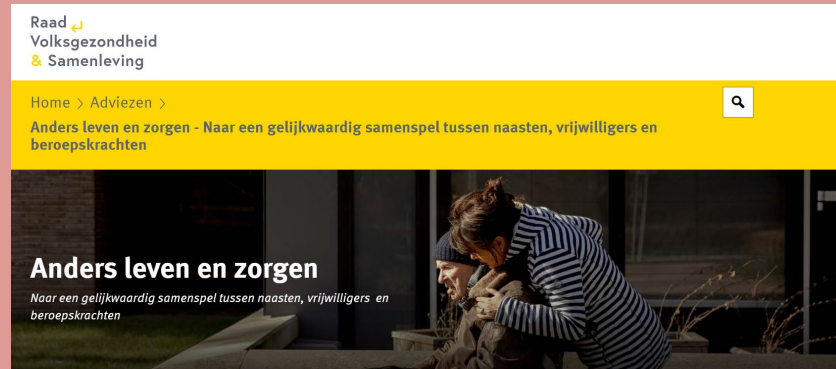

Floortje Scheepers
Raadslid

Stannie Driessen
Directeur

En > 30 collegae, zie <https://www.raadrvs.nl/over-de-rvs/medewerkers>

Fundamentele omslag naar een gelijkwaardig samenspel tussen naasten, vrijwilligers en beroepskrachten

Nieuwe verdeling verantwoordelijkheden
Gelijkwaardige samenwerking in teams

Niet voor elke zorgvraag is een beroepskracht nodig

Lijkt vanzelfsprekend maar vraagt echt andere benadering
=> leren van de voorbeelden die er al zijn

Advies aan Rijk: afschaffen zelfredzaamheidsprincipe

Bij iedere aanpassing in stelsels, beleid of uitvoering toetsen aan 3 principes voor stabiele basis:

1. Maak beleid gericht op zelf ontplooiing
2. Creëer en versterk sociale relaties
3. Zorg voor ondersteuning die werkt :
**2% van beschikbaar budget voor structurele
besteding van domeinoverstijgende samenwerking**

De regio als redding

Over de dilemma's rond regionale werken aan gezondheid en zorg en het belang van balanceren

Beloften, Keerzijden & Spanningen:

Werken aan maatschappelijke opgave -> toch (vooral) aanbod- en marktgericht werken
Werken aan fundamentele verandering -> binnen bestaande kaders hetzelfde doen
Aansluiten bij specifieke regionale situatie -> toch (ook) nationale opgaven uitvoeren

RVS & de Rijksbouwmeester namens College van Rijksadviseurs

Zorg thuis en de buurt als 'de Juiste Plek'

Woningbouwopgave(s) & mobiliteitsvraagstuk als hefboom

Openbare (buiten)ruimte en voorzieningen als bibliotheken, scholen en buurtwinkels kunnen ruimte maken voor ontmoeting, en zo een waardevolle invulling geven aan behoeftes aan sociaal contact of onderlinge verbondenheid.

Ontmoetingen laten zich niet zomaar 'sturen' of 'ontwerpen'
Rol overheid?

Publieke Gezondheidszorg:

Datgene dat wij als samenleving doen om de condities te waarborgen waardoor mensen gezond kunnen zijn. Het doel van deze inspanningen is het bevorderen en beschermen van de volksgezondheid.

Samenvatting: huidige aanpak te vrijblijvend en te versnipperd

Aanbevelingen:

1. Gezondheidsdoelen in wet opnemen
2. Aanstellen regeringscommissaris voor de volksgezondheid
3. Versterken regionale infrastructuur voor publieke gezondheid
4. Investeren in mensen en middelen:

stevige structurele financiering gemeenten;

startbudget € 1,7 miljard (2% van de VWS- begroting).

Nog in afwachting van kabinetsreactie.

Het zorgstelsel is een assemblage van juridische, normatieve, institutionele aspecten en praktijk (e.g. denkbeelden en aannames, wetten en regels, gedrag en prikkels, en....).

Zorg onder Zvw, Wlz, Wmo, Jw (beperkt)

3 transities nodig:

- 1) Van concurrentie & fragmentatie naar samenwerking & vereenvoudiging.
O.a. gedeelde zorgplicht voor gemeenten en zorgverzekeraars.
- 2) Van individuele verantwoordelijkheid naar gedeelde verantwoordelijkheid
- 3) Van gefixeerd en gesloten naar open en lerend

Herwaardering publieke waarden:

Toegankelijkheid: brede verzekering & samenhangend aanbod

Betaalbaarheid: totaal i.p.v. per sector; vanuit solidariteit-perspectief

Kwaliteit: voor de burger relevante uitkomsten > beroepsbelangen/ input

Stem van burgers bij beslissingen over zorgaanbod is essentieel (legitimiteit)

Raad Volksgezondheid & Samenleving Sociaal en Cultureel Planbureau

Leermodule Mensbeelden bij beleid

Modules

 <p>→ Wat zijn mensbeelden?</p>	 <p>→ Onbedoelde effecten</p>
 <p>→ Praten over mensbeelden</p>	 <p>→ Houd het gesprek gaande</p>

↳ Pak de ruimte voor Goede Gesprekken

Herken polariteiten & zoek ‘het stille midden’* op

- “Wij passen ons aan” – “Ze” willen niet veranderen
- “Dat hoort niet bij”.... zorg/ welzijn/ sociaal domein
- “Er is wel/ geen schaarste in de zorg”
- “Het komt wel/ niet door de marktwerking”

Bij iedere grote verandering (bijv. sluiting van zorginstelling; ravijnjaar):

- Zie de kans
- Zie het verlies
- Zoek de dialoog, vanuit “Ik Ok – Jij Ok”

* naar Bart Brandsma <https://insidepolarisation.nl/>

- ⇒ Welke levensvorm, zorg, ondersteuning wil jij behouden, afbreken of juist creëren?
- ⇒ Waar wil je meer van zien?
Waar neem je liever afscheid van?
- ⇒ Hoe gaan we om met (collectief) verlies?
- ⇒ Welke ruimte zie jij/ ziet u om bij te dragen?

**Dank voor uw aandacht
Op naar ons gesprek!**